

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาของเกษตรกรใน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ” แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังรายละเอียดต่อไปนี้ :-

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 เกี่ยวกับเกษตรกรผู้ร่วมโครงการ

1. เพศ เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ร้อยละ 98.8 และเป็นเพศหญิง ร้อยละ 1.2
2. อายุ เกษตรกรส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-35 ปี ร้อยละ 43.7 รองลงมา มีอายุระหว่าง 36-45 ปี ร้อยละ 36.3 มีอายุต่ำกว่า 25 ปี ร้อยละ 16.3 และร้อยละ 3.7 มีอายุมากกว่า 45 ปี อายุเฉลี่ย 33.3 ปี
3. ระดับการศึกษา เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 ร้อยละ 45.6 รองลงมาไม่ได้รับการศึกษา ร้อยละ 30.6 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ปีที่ 4 ร้อยละ 20 และร้อยละ 3.8 จบการศึกษามากกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4
4. สมาชิกในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ในครัวเรือนอยู่ในระหว่าง 5-8 คน ร้อยละ 71.8 รองลงมา มีสมาชิกในครัวเรือนระหว่าง 2-4 คน ร้อยละ 20.6 มีสมาชิกระหว่าง 9-10 คน ร้อยละ 7.6 โดยมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 6.08 คน
5. สมาชิกแรงงานในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่ในครัวเรือนมีสมาชิกใช้แรงงานในระหว่าง 2-5 คน ร้อยละ 91.9 รองลงมา มีสมาชิกใช้แรงงานในระหว่าง 6-10 คน ร้อยละ 9.1 โดยมีสมาชิกในครัวเรือนใช้แรงงานเฉลี่ย 3.71 คน
6. สถานภาพการสมรสของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่มีการสมรสและอยู่ด้วยกัน ร้อยละ 92.5 รองลงมา เป็น โสด ร้อยละ 6.9 เป็นหม้ายและหย่าร้าง ร้อยละ 0.6
7. การนับถือศาสนาของเกษตรกร นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 56.3 รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ ร้อยละ 43.7

8. ขนาดของพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีขนาดของพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 ต่ำกว่า 5 ไร่ ร้อยละ 52 รองลงมาจะมีขนาดพื้นที่การปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 ระหว่าง 6-25 ไร่ ร้อยละ 44.4 มีขนาดของพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 ระหว่าง 26-46 ไร่ และมีขนาดพื้นที่ปลูกมันฝรั่งมากกว่า 46 ไร่เท่ากัน ร้อยละ 1.8 โดยเกษตรกรมีขนาดของพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 เฉลี่ย 7.63 ไร่

9. ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัย เกษตรกรส่วนใหญ่จะมีขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยต่ำกว่า 1 ไร่ ร้อยละ 76.3 รองลงมาจะมีขนาดพื้นที่อยู่อาศัย ระหว่าง 2-3 ไร่ ร้อยละ 22.5 มีขนาดของพื้นที่อยู่อาศัย ระหว่าง 4-5 ไร่ ร้อยละ 1.2 โดยเกษตรกรมีขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยเฉลี่ย 1.31 ไร่

10. จำนวนรุ่นมันฝรั่งที่ปลูกในปี 2540 เกษตรกรส่วนใหญ่ จะทำการปลูกมันฝรั่ง ในปี 2540 ระหว่าง 1-3 รุ่น ร้อยละ 96.9 ทำการปลูกมันฝรั่งในปี 2540 ระหว่าง 4-6 รุ่น ร้อยละ 3.1

11. รายได้จากการปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 เกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้จากการปลูกมันฝรั่ง ปี 2540 ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 0.6 รองลงมาจะมีรายได้จากการปลูกมันฝรั่ง ระหว่าง 10,000-80,000 บาท ร้อยละ 39.4 รองลงมาจะมีรายได้มากกว่า 120,001 บาท ร้อยละ 3.7 มีรายได้ระหว่าง 80,001-120,000 บาท ร้อยละ 13.7 มีรายได้ระหว่าง 10,000-40,000 บาท ร้อยละ 42.6 มีรายได้มากกว่า 40,001-80,000 บาท ร้อยละ 42.6 โดยมีรายได้เฉลี่ย 63,893.75 บาท

12. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร และนอกภาคการเกษตร ปี 2540 เกษตรกรส่วนใหญ่ มีรายได้ระหว่าง 60,001-100,000 บาท ร้อยละ 55 รองลงมา มีรายได้ระหว่าง 20,001-60,000 บาท ร้อยละ 26.9 มีรายได้ระหว่าง 100,001-140,000 บาท ร้อยละ 8.3 มีรายได้มากกว่า 220,001 บาท ร้อยละ 4.2 มีรายได้ต่ำกว่า 20,000 บาท ร้อยละ 3.2 มีรายได้ระหว่าง 140,001-180,000 บาท ร้อยละ 1.8 มีรายได้ระหว่าง 180,001-220,000 บาท ร้อยละ 0.6 โดยมีรายได้เฉลี่ย 89,575 บาท

1.3 ลักษณะการถือครองพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ มีพื้นที่การปลูกมันฝรั่งเป็นของตนเอง ร้อยละ 65 รองลงมาจะมีพื้นที่การปลูกมันฝรั่งเป็นของตนเองบางส่วนและเช่าบางส่วน ร้อยละ 27.5 มีพื้นที่ปลูกมันฝรั่งเช่าทั้งหมด ร้อยละ 7.5

14 ลักษณะการเช่าพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ จะเช่าพื้นที่ปลูกมันฝรั่งจากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 76.2 รองลงมาเช่าพื้นที่ปลูกมันฝรั่งจากญาติ ร้อยละ 14.4 มีการเช่าพื้นที่การปลูกมันฝรั่งจากนายทุน ร้อยละ 9.4

15. ลักษณะการมีเอกสารสิทธิในพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ จะไม่มีเอกสารสิทธิในพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 68.7 และมีเอกสารสิทธิในพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 31.3

16. ระยะทางจากแหล่งปลุกมันฝรั่งถึงจุดรับซื้อผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ จะมีระยะทางจากแหล่งการปลุกมันฝรั่งห่างจากจุดรับซื้อผลผลิตระหว่าง 6-10 กิโลเมตร ร้อยละ 50.6 รองลงมาจะมีระยะทางจากแหล่งการปลุกมันฝรั่งห่างจากจุดรับซื้อผลผลิตต่ำกว่า 5 กิโลเมตร ร้อยละ 44.4 มีระยะทางจากแหล่งการปลุกมันฝรั่งห่างจากจุดรับซื้อผลผลิตมากกว่า 11 กิโลเมตร ขึ้นไป ร้อยละ 5

17. การเปลี่ยนบริษัทส่งเสริมการปลุกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ ไม่เคยเปลี่ยนบริษัทส่งเสริมการปลุกมันฝรั่ง ร้อยละ 64.4 รองลงมาเคยเปลี่ยนบริษัทส่งเสริมการปลุกมันฝรั่ง ร้อยละ 35.6

18. จำนวนครั้งในการเปลี่ยนบริษัทส่งเสริมการปลุกมันฝรั่ง เกษตรกรทุกคนที่เป็นสมาชิก และเข้าร่วมโครงการ ที่เคยเปลี่ยนบริษัทส่งเสริมการปลุกมันฝรั่ง เพียงครั้งเดียวเท่านั้น

19. การทำสัญญากับบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ รู้จักสัญญาที่ทำขึ้นระหว่างบริษัทกับเกษตรกร ร้อยละ 98.8 รองลงมา ไม่รู้จักสัญญา ร้อยละ 1.2

20. ความเข้าใจในสัญญา เกษตรกรส่วนใหญ่ เข้าใจข้อความในสัญญาทั้งหมด ที่ทำกับบริษัท ร้อยละ 99.4 รองลงมาไม่เข้าใจข้อความในสัญญาทั้งหมด ร้อยละ 0.6

21. การปฏิบัติตามสัญญา เกษตรกรส่วนใหญ่ จะปฏิบัติตามสัญญาที่บริษัทกำหนดไว้ ร้อยละ 98.8 รองลงมาจะไม่ปฏิบัติตามสัญญาที่บริษัทกำหนดไว้ ร้อยละ 1.2

22. พันธุ์มันฝรั่งที่ใช้ในการส่งเสริม เกษตรกรทุกคนที่เป็นสมาชิก และเข้าร่วมโครงการจะใช้หัวพันธุ์มันฝรั่งที่บริษัทนำมาส่งเสริม

23. การเตรียมพื้นที่ปลุกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ จะทำการเตรียมดินโดยการไถตะ 1 ครั้ง ตามด้วยไถพรวนอีก 1 ครั้ง ร้อยละ 62.5 รองลงมาจะทำการไถพรวนเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 30.6 ไม่ทำการไถเลย ร้อยละ 6.9

24. การใช้ปุ๋ยเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่ จะมีการใช้ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 99.4 รองลงมา ไม่เคยใช้ปุ๋ยเคมี ร้อยละ 0.6

25. แหล่งที่มาของปุ๋ยเคมี เกษตรกรส่วนใหญ่ จะนำปุ๋ยเคมีมาจากบริษัทที่เข้ามาทำการส่งเสริม ร้อยละ 98.1 รองลงมาจะนำปุ๋ยเคมีมาจากนายทุน (พ่อค้าท้องถิ่น) ร้อยละ 1.9

26. จำนวนครั้งของการใช้ปุ๋ยเคมีต่อการปลุกมันฝรั่งแต่ละรุ่น เกษตรกรส่วนใหญ่ จะมีการใช้ปุ๋ยเคมีระหว่าง 1-2 ครั้ง ต่อการปลุกมันฝรั่งแต่ละรุ่น ร้อยละ 96.9 มีการใช้ปุ๋ยเคมีระหว่าง 3-4 ครั้ง ต่อการปลุกมันฝรั่งแต่ละรุ่น ร้อยละ 3.1 โดยจะมีการใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ย 2.04 ครั้ง

27. แหล่งที่มาของสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันและกำจัดโรคและแมลง เกษตรกรส่วนใหญ่ จะนำสารเคมีที่ใช้ในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงมาจากบริษัทที่มาทำการส่งเสริม ร้อยละ 98.1 รองลงมาจะนำมาจากร้านขายสารเคมีในท้องถิ่น ร้อยละ 1.3 จะนำมาจากนายทุน ร้อยละ 0.6

28. จำนวนครั้งของการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลง เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงระหว่าง 3-4 ครั้ง ร้อยละ 73.8 มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงมากกว่า 4 ครั้ง ร้อยละ 13.7 มีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงต่ำกว่า 2 ครั้ง ร้อยละ 12.5

29. จำนวนครั้งของการกำจัดวัชพืช เกษตรกรส่วนใหญ่ มีการกำจัดวัชพืชระหว่าง 1-2 ครั้ง ร้อยละ 95.6 รองลงมามีการกำจัดวัชพืชระหว่าง 3-4 ครั้ง ร้อยละ 4.4 โดยมีการกำจัดวัชพืชเฉลี่ย 2.01 ครั้ง

30. การให้น้ำมันฝรั่ง เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งที่เป็นสมาชิกและเข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะปลูกมันฝรั่งโดยอาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว

31. วิธีการเก็บเกี่ยวมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้คนร่วมกับเครื่องจักรกลในการเก็บเกี่ยวมันฝรั่ง ร้อยละ 50.6 รองลงมาจะใช้คนขุดเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 49.4

32. ภาชนะบรรจุมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้ตะกร้าบรรจุมันฝรั่ง ร้อยละ 54.4 รองลงมาจะใช้กระสอบตาข่ายสีแดงบรรจุมันฝรั่ง ร้อยละ 45.6

33. พาหนะขนส่งผลผลิตมันฝรั่งจากรับซื้อของบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ ใช้รถบรรทุกขนาดเล็ก (รถปิคอัพ) ในการขนมันฝรั่งส่งจากรับซื้อของบริษัท ร้อยละ 53.1 รองลงมาใช้รถไถเดินตามติดพ่วงในการขนมันฝรั่งส่งจากรับซื้อของบริษัท ร้อยละ 46.9

34. ความเหมาะสมของราคาประกัน เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่าราคาประกันที่บริษัทกำหนดให้เหมาะสมดีแล้ว ร้อยละ 55 รองลงมาเห็นว่าราคาประกันที่บริษัทกำหนดให้ไม่เหมาะสม ร้อยละ 45

35. ราคารับประกันที่ได้รับจากบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่าราคาที่ได้รับประกันจากบริษัทเหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน ร้อยละ 72.5 รองลงมาเห็นว่าราคาที่ได้รับจากบริษัทต่ำเกินไป ร้อยละ 27.5

36. ความแน่นอนของตลาดถ้าเกษตรกรปลูกมันแบบมีพันธสัญญา เกษตรกรที่เป็นสมาชิกและเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งทุกคน เห็นด้วยกับการปลูกมันฝรั่งแบบมีพันธสัญญา เนื่องจากจะได้รับความแน่นอนของตลาด ราคา

37. ความคุ้มทุนที่ได้รับจากการปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่ามีความคุ้มทุนที่ได้รับจากการปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 91.2 รองลงมาเห็นว่ายังไม่คุ้มทุน ร้อยละ 8.8
38. ความเสี่ยงในการขาดทุนที่ได้รับจากการปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่ายังมีความเสี่ยงในการขาดทุนที่ได้รับจากการปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 98.1 รองลงมาเห็นว่าไม่มีความเสี่ยงต่อการขาดทุน ร้อยละ 1.9
39. ความมั่นใจในการทำพันธสัญญา เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความมั่นใจมากในการทำพันธสัญญา ร้อยละ 96.9 รองลงมาความมั่นใจน้อย ร้อยละ 3.1
40. บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่าบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทมีความสำคัญมาก ร้อยละ 91.9 รองลงมาเห็นว่าบทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทมีความสำคัญน้อย ร้อยละ 8.1
41. ความเพียงพอของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริม ร้อยละ 69.4 รองลงมาเห็นว่าเพียงพอแล้ว ร้อยละ 30.6
42. ความเชื่อมั่นของเกษตรกรต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทมาก ร้อยละ 94.4 รองลงมาความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทน้อย ร้อยละ 7.5
43. ความมั่นคงแน่นอนของบริษัทส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความเชื่อมั่นต่อความมั่นคงแน่นอนของบริษัทส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 94.4 รองลงมายังไม่เชื่อมั่นต่อความมั่นคงแน่นอนของบริษัทส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 30.6
44. ความพอใจเรื่องราคาที่บริษัทกำหนด เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความพอใจเรื่องราคาที่บริษัทกำหนด ร้อยละ 69.4 รองลงมายังไม่พอใจต่อราคาที่บริษัทกำหนด ร้อยละ 5.6
45. กฎเกณฑ์ของบริษัท เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความพอใจต่อกฎเกณฑ์ของบริษัท ร้อยละ 69.4 รองลงมายังไม่พอใจ ร้อยละ 5.6
46. ความพอใจในมาตรฐานที่บริษัทกำหนด เกษตรกรส่วนใหญ่ มีความพอใจในมาตรฐานที่บริษัทกำหนด ร้อยละ 80.6 รองลงมายังไม่มีความพอใจต่อมาตรฐานที่บริษัทกำหนด ร้อยละ 19.4
47. ฤดูกาลต่อไปจะปลูกมันฝรั่งกับบริษัทหรือไม่ เกษตรกรส่วนใหญ่ ยังจะปลูกมันฝรั่งกับบริษัทเดิมในฤดูกาลต่อไป ร้อยละ 94.4 รองลงมาจะไม่ปลูกมันฝรั่งกับบริษัทเดิม ร้อยละ 5.6

48. หนี้สินของเกษตรกร เกษตรกรส่วนใหญ่ จะมีหนี้สิน ร้อยละ 51.9 รองลงมา จะไม่มีหนี้สิน ร้อยละ 48.1

49. แหล่งเงินทุนในการปลูกมันฝรั่ง เกษตรกรส่วนใหญ่ จะใช้เงินทุนของตนเอง ในการปลูกมันฝรั่ง ร้อยละ 48.8 รองลงมาเกษตรกรจะนำเงินกู้มาจากแหล่งเงินกู้เงินที่เป็นสถาบัน การเงิน และนอกสถาบันการเงิน ร้อยละ 38.7 เกษตรกรจะกู้มาจากสถาบันการเงินเพียงแห่งเดียว ร้อยละ 6.9 และกู้มาจากนอกสถาบันการเงินเพียงอย่างเดียว ร้อยละ 5.6

ปัญหาและ อุปสรรค ของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

1. ปัญหาด้านการผลิต ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่มีคุณภาพ ผลผลิตตกต่ำ
2. ปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตของบริษัทที่เข้ามาทำการส่งเสริม การปลูกมันฝรั่ง มีราคาแพง และมีความยุ่งยากในการส่งมอบปัจจัยการผลิต
3. ปัญหาด้านอื่นๆ ที่เกี่ยวกับราคาประกันของบริษัทที่ได้กำหนดไว้ค่อนข้างต่ำ ด้านการตรวจสอบคุณภาพผลผลิตก่อนการรับซื้อ ภาวะบรรจุผลผลิต การออกตรวจเยี่ยมแปลง และให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท การขาดแคลนแรงงานในการปลูกและการ เก็บเกี่ยวผลผลิต เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายผลผลิต

ส่วนที่ 2 เกี่ยวกับบริษัทที่ทำการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง

1. การดำเนินการของบริษัทที่ทำการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง บริษัทส่วนใหญ่ จะดำเนินการส่งเสริมมานาน 3 ปี มีเพียงบางบริษัทจะดำเนินการส่งเสริมมานาน 5 - 8 ปี โดยเฉลี่ยมีการดำเนินการส่งเสริมนาน 4.75 ปี
2. สถานที่ตั้งของสำนักงานส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของบริษัท ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก และมีเพียงบางบริษัทจะตั้งอยู่นอกเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก
3. วิธีการดำเนินงานเกี่ยวกับการส่งเสริมของบริษัท ส่วนใหญ่จะทำการส่งเสริม โดยตรง และมีเพียงบางบริษัทที่จะทำการส่งเสริมแบบผ่านตัวแทนบริษัท และส่งเสริมผ่านตัวแทน กลุ่มเกษตรกร
4. บริษัทมีการขยายพื้นที่การปลูกมันฝรั่ง บริษัทส่วนใหญ่จะดำเนินการขยายพื้นที่ ปลูกทุกรุ่นที่ปลูก และมีเพียงบางบริษัทจะทำการขยายพื้นที่ปลูกในบางปี
5. การดำเนินงานของบริษัท บริษัททุกบริษัทจะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกมาปฏิบัติ และดำเนินงานในพื้นที่ส่งเสริม

6. **หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกเกษตรกรของบริษัท** ใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับพื้นที่การส่งเสริม ความขยัน ความรับผิดชอบ และความพร้อมของเกษตรกร
7. **หลักเกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่ปลูกมันฝรั่งของบริษัท** ส่วนใหญ่จะเลือกพื้นที่ที่อยู่ในเขตส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง
8. **ความจำเป็นของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท** บริษัทส่วนใหญ่มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพราะจะคอยให้คำแนะนำ และช่วยเหลือต่อเกษตรกรผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง
9. **ความจำเป็นและความสำคัญของสัญญาการปลูกมันฝรั่ง** บริษัทส่วนใหญ่มีความจำเป็นและให้ความสำคัญต่อสัญญาการปลูกมันฝรั่งมาก เพราะ จะเป็นการป้องกันการขโมยผลผลิตขายให้แก่พ่อค้ารายอื่น
10. **สัญญาที่บริษัททำกับเกษตรกรสามารถที่จะทำให้ผลผลิตที่ได้รับตามเป้าหมาย** หลังจากที่บริษัทได้ทำสัญญากับเกษตรกรแล้วจะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่บรรลุเป้าหมาย เพราะสัญญาที่ทำไม่ได้เกี่ยวกับการเพิ่มของผลผลิต
11. **วิธีการส่งเสริมของบริษัท** ส่วนใหญ่บริษัทจะใช้วิธีการส่งเสริมแบบส่งเสริมโดยตรง และมีเพียงบางบริษัทจะดำเนินการส่งเสริมผ่านตัวแทนเกษตรกร และผ่านกลุ่มเกษตรกร
12. **ปัจจัยการผลิตที่บริษัทให้การสนับสนุน** ส่วนใหญ่ที่ให้การสนับสนุนคือ ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลง หัวพันธุ์มันฝรั่ง
13. **ความจำเป็นต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท** บริษัทส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทมีความจำเป็นต่อการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง เพราะจะต้องคอยให้คำแนะนำส่งเสริม และคอยให้คำแนะนำแก่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง
14. **วิธีการส่งเสริมที่ใช้ได้ผลและมีประสิทธิภาพ** บริษัทเห็นว่าวิธีการส่งเสริมโดยตรงจะให้ประสิทธิภาพมาก
15. **เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทเป็นตัวเชื่อมระหว่างเกษตรกร** บริษัทที่มีความเห็นตรงกันว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ได้ดีพอ เพราะจะเป็นการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีต่อกัน
16. **ในสถานการณ์ปัจจุบัน บริษัทคิดว่าวิธีการส่งเสริมของบริษัทดีพอต่อเหตุการณ์** บริษัทเห็นว่าในสถานการณ์ปัจจุบันวิธีการส่งเสริมของบริษัทดี เพราะทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาก
17. **กฎเกณฑ์ในการรับสมัครผู้ปลูกมันฝรั่งของบริษัท** ส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่าดี เพราะง่ายต่อการควบคุมดำเนินการส่งเสริม

18. กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมที่มีความสำคัญ บริษัทมีความเห็นตรงกันว่า ความซื่อสัตย์ และความเชื่อมั่นของเกษตรกรมีความสำคัญมากที่สุด

19. ประเด็นที่ทำให้บริษัทไม่ได้รับปัจจัยการผลิตกลับคืน ผลผลิตเสียหายเนื่องจาก เกิดโรคและแมลงระบาดอย่างรุนแรง หรือประสบภัยธรรมชาติ

20. ในกรณีที่ผลผลิตเสียหาย ทำให้ไม่สามารถส่งผลผลิตกลับคืนบริษัทฯ มีมาตรการที่จะกระทำต่อเกษตรกร บริษัทจะส่งเจ้าหน้าที่ออกตรวจสอบว่าเสียหายจริงหรือไม่ ให้เกษตรกร รายงานนั้นติดหนี้ และปลุกมันฝรั่งในรุ่นต่อไป บางครั้งมีการยกหนี้ให้กับเกษตรกร

21. พื้นที่ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก สามารถที่จะเป็นพื้นที่ในการส่งเสริม การปลุกมันฝรั่งได้อีกต่อไปหรือไม่ บริษัทมีความเห็นตรงกันว่าพื้นที่ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัด ตาก มีความเหมาะสมที่จะปลุกมันฝรั่งต่อไป เพราะมีพื้นที่กว้าง สามารถขยายพื้นที่ได้อีกมาก

22. อุปสรรคในการส่งเสริมการปลุกมันฝรั่งของบริษัท บริษัทมีความเห็นตรงกันว่า โรคและแมลงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการส่งเสริมการปลุกมันฝรั่งของบริษัทมากที่สุด

23. ประเด็นที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลุกมันฝรั่งในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่จะส่งผลทำให้การส่งเสริมไม่ประสบผลสำเร็จ บริษัทมีความเห็นตรงกันว่า ไล่เดือนฝอยเข้า ทำลายหัวมันฝรั่ง เพราะทำให้ผลผลิตตกต่ำ ไม่ได้คุณภาพเป็นปุ่มปม ราคาประกันผลผลิตไม่เท่ากัน การลักขโมยผลผลิตไปขายให้กับพ่อค้ารายอื่น

24. การพัฒนาการส่งเสริมการปลุกมันฝรั่งเพื่อให้เกษตรกรได้รับผลตอบแทน หรือคุ้มทุนมากที่สุด บริษัทมีความเห็นตรงกันว่า โดยการส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกไปคอยให้ คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับโรคและแมลง เพื่อเพิ่มปัจจัยการผลิต

25. บริษัทคิดว่าประเด็นอะไรที่ส่งผลการแปรรูปมันฝรั่งที่ส่งเข้าป้อนโรงงาน อุตสาหกรรม เกี่ยวกับปริมาณ คุณภาพ และขนาดของหัวมันฝรั่ง

26. มันฝรั่งที่ผลิตได้ บริษัทนำไปใช้ประโยชน์ คือทำมันฝรั่งแช่แข็ง ทำมันฝรั่ง แผ่นทอด ทำแป้งมันฝรั่ง เก็บไว้ห้องเย็นเพื่อเตรียมส่งออก

27. ปริมาณของมันฝรั่งที่เข้าแปรรูปต่อวัน ประมาณ 80 , 30 และ 20 ตัน ต่อ วัน

28. บริษัทคิดว่าเกษตรกรจะเป็นตัวแปรในขบวนการแปรรูปของบริษัทได้หรือไม่ บริษัทมีความเห็นตรงกันว่าได้ เพราะ เมื่อผลผลิตมีปัญหาส่งผลกระทบต่อโควตาการผลิตของ โรงงานด้วย

29. บริษัทคิดว่าเกษตรกรผู้ปลุกมันฝรั่งทราบหรือไม่ว่าผลผลิตที่ขายให้บริษัทฯ เอะไปแปรรูปอะไร เกษตรกรทราบดีว่าผลผลิตที่ได้บริษัทจะนำไปแปรรูปอะไร

30. บริษัทให้ความสำคัญต่อผลผลิตที่ส่งเข้าป้อนโรงงานอุตสาหกรรมมากหรือน้อย บริษัทส่วนใหญ่ให้ความสำคัญต่อผลผลิตที่ส่งเข้าโรงงานมาก จะมีเพียงบางบริษัทยังไม่ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เพราะยังไม่เข้าใจกระบวนการแปรรูป

31. ในการแปรรูปมันฝรั่ง บริษัทได้มีการจัดเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายไหน บริษัทได้จัดให้เป็นหน้าที่ของฝ่ายโรงงานแปรรูป และฝ่ายรับซื้อหัวมันฝรั่ง

32. ในการส่งเสริมการเกษตรเพื่อให้ได้ผลผลิตป้อนโรงงานอุตสาหกรรมได้มีการประสานงานกันของแต่ละแผนกหรือไม่ ส่วนใหญ่บริษัทได้มีการประสานงานกันของแต่ละแผนก

33. ถ้ามีการประสานงานในการส่งเสริมเพื่อให้ได้ผลผลิตป้อนโรงงานอุตสาหกรรม บริษัทได้มีการประสานฝ่ายไหนบ้าง ส่วนใหญ่จะมีการประสานงานฝ่ายส่งเสริมการเกษตร

34. บริษัทคิดว่าราคาประกันมันฝรั่งที่ประกันให้กับเกษตรกรในปี 2540 เป็นราคาที่เหมาะสมหรือไม่ ราคาประกันที่บริษัทกำหนดในปี 2540 เหมาะสมดีแล้ว เพราะเกษตรกรสามารถอยู่ได้

35. ในแง่ของตลาดมันฝรั่ง บริษัทมีการส่งขายไปที่ไหน บริษัทส่วนใหญ่จะส่งผลผลิตขายทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ และบางบริษัทจะส่งผลผลิตขายเฉพาะภายในประเทศ

36. ในประเทศไทย ผลิตภัณฑ์แบบไหนที่ส่งขายมากที่สุดในประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่บริษัทขายมากที่สุดคือ มันแผ่นทอดบรรจุขาย

37. ตลาดมันฝรั่งของบริษัทมีตัวแปรอะไรบ้างที่ให้ออกขาย หรือความเจริญของบริษัทด้อยลงคือ การแข่งขันทางการตลาดของแต่ละบริษัท

38. บริษัทคิดว่าตลาดมันฝรั่งในประเทศไทยเป็นแบบไหน เป็นตลาดแบบจำหน่ายได้ดีเฉพาะช่วงฤดูกาลต่างๆ เท่านั้น

39. กลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่ภายในประเทศเป็นแบบไหน กลุ่มลูกค้าภายในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีทั้งเด็กและผู้ใหญ่

40. บริษัทคิดว่าการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งกับตลาดของมันฝรั่งมีความสัมพันธ์กันหรือไม่ มีความสัมพันธ์กัน เพราะจะต้องมีผลผลิตป้อนโรงงานอยู่เสมอ และจะต้องรักษาตลาดตลอดปี

ปัญหาและอุปสรรค ของบริษัท (เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท)

1. ด้านการดำเนินการ เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ สถานที่รับซื้อผลผลิตอยู่ไกล ไม่มีเครื่องคัดหัวมันฝรั่ง การติดต่อสื่อสารยังไม่ดีพอ

2. ด้านวิธีการส่งเสริม เกษตรกรยังไม่เข้าใจวิธีปลูกมันฝรั่ง การดูแลรักษา

3. ด้านการแปรรูปและการตลาด เกษตรกรยังไม่มีความสามารถในการคัดคุณภาพผลผลิต ระยะเวลาการขนส่ง การแข่งขันราคาในท้องตลาด ผลผลิตตกต่ำ

2. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงวิธีการส่งเสริมและการได้รับการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของภาคเอกชนในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเกษตรกร การได้รับการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งแบบมีพันธสัญญาในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก นอกจากนี้ยังศึกษาถึงข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานในหัวข้อวิธีการดำเนินการ วิธีการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งของบริษัท การบริหารงานด้านการแปรรูป และการตลาด ตลอดจนศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ มีจำนวน 160 คน ได้จากการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพันในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 1,600 คน ในส่วนของบริษัทที่เข้าร่วม โครงการจะได้จากตัวแทนของบริษัทจำนวน 4 คนจาก 4 บริษัท โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มเกษตรกรที่ศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้ให้ข้อมูลจำนวน 160 คน ส่วนใหญ่จะเป็นเพศชายถึงร้อยละ 98.8 มีอายุระหว่าง 26 – 35 ปี สมรสอยู่ด้วยกัน และนับถือศาสนาพุทธ จบการศึกษาต่ำกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 – 8 คน มีการใช้แรงงานในครัวเรือนอยู่ระหว่าง 2 – 5 คน มีพื้นที่ปลูกมันฝรั่งในปี 2540 ต่ำกว่า 5 ไร่ และมีพื้นที่อยู่อาศัยต่ำกว่า 1 ไร่ จะทำการปลูกมันฝรั่งในปี 2540 ประมาณ 1 – 3 ไร่ มีรายได้จากการปลูกมันฝรั่งปี 2540 อยู่ระหว่าง 40,001 – 80,000 บาท และมีรายได้ทั้งหมดอยู่ระหว่าง 60,001 – 100,000 บาท มีพื้นที่การปลูกมันฝรั่งเป็นของตนเอง ไม่มีเอกสารสิทธิ์ในพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง จะมีแหล่งการปลูกมันฝรั่งห่างจากจุดรับซื้อผลผลิตเป็นระยะทางประมาณ 6 – 10 กิโลเมตรไม่เคยเปลี่ยนบริษัทในการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง

ข้อมูลด้านการได้รับการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งแบบมีพันธสัญญาในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 98.8 จะรู้จักสัญญาที่ทำระหว่างบริษัทกับเกษตรกร เข้าใจข้อความในสัญญาทั้งหมดที่ทำระหว่างบริษัทกับเกษตรกร จะปฏิบัติตามสัญญาของบริษัทที่กำหนดไว้ และร้อยละ 1.3 จะไม่ปฏิบัติตามสัญญาของบริษัท

ข้อมูลด้านการใช้เทคโนโลยีในการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรทั้งหมดที่ร่วมโครงการใช้พันธุ์มันฝรั่งที่บริษัทนำมาส่งเสริม เนื่องจากเป็นพันธุ์ที่มีคุณภาพปราศจากโรคและแมลง เตรียมดินโดยการไถตะ 1 ครั้ง ตามด้วยการไถพรวนอีก 1 ครั้ง ทำการเตรียมดินโดยการไถตะ 1 ครั้ง ใช้ปุ๋ยเคมีจากบริษัทที่มาส่งเสริมใช้ปุ๋ยเคมี 1 – 2 ครั้ง ต่อการปลูกมันฝรั่งแต่ละรุ่น และมีการใช้สารเคมี 3 – 4 ครั้ง มีการกำจัดวัชพืช 1 – 2 ครั้ง อาศัยน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เนื่องจากพื้นที่ที่ปลูกมันฝรั่งเป็นเนินเขา ยากแก่การให้น้ำด้วยวิธีอื่น ขุดมันฝรั่งโดยการไถแรงงานคนขุดรวมกับการใช้เครื่องจักรกล ใช้ตะกร้าบรรจุมันฝรั่ง ขนมันฝรั่งโดยรถปิคอัพส่งจากรับซื้อของบริษัท ราคามันฝรั่งที่บริษัทประกันให้เหมาะสมดีแล้วกับ แต่ในบางปีราคาของบริษัทประกันไม่เหมาะสมกับสภาวะปัจจุบัน เพราะราคาในท้องตลาดจะสูงกว่าราคาประกัน ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการปลูกมันฝรั่งแบบมีพันธสัญญา ซึ่งทำให้มีตลาดแน่นอน เห็นว่ารายได้ที่ได้รับจากการขายมันฝรั่งคุ้มกับการลงทุน และเห็นว่าในการที่ได้รับการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งยังมีความเสี่ยงต่อการขาดทุน เกษตรกรให้ความมั่นใจมากต่อการทำพันธสัญญาระหว่างเกษตรกรกับบริษัท บทบาทของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสำคัญมาก เพราะจะได้ช่วยดูแลส่งเสริม ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการส่งเสริม เกษตรกรมีความเชื่อมั่นต่อเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทสามารถที่จะช่วยให้คำแนะนำ หรือแก้ปัญหาในการปลูกมันฝรั่งได้มาก มีความเชื่อมั่นต่อความมั่นคง หรือความแน่นอนของบริษัทที่มาส่งเสริมปลูกมันฝรั่ง มีความพอใจกับราคา มาตรฐานและกฎเกณฑ์ที่บริษัทกำหนดไว้ และเกษตรกรยังจะปลูกมันฝรั่งกับบริษัทเดิมในฤดูกาลต่อไป เกษตรกรส่วนใหญ่มีหนี้สิน และนำเงินของตนเองมา ลงทุนในการปลูกมันฝรั่ง

ข้อมูลในด้านของปัญหา อุปสรรค ความต้องการ

ปัญหา อุปสรรค ความต้องการ และข้อเสนอแนะที่เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่ง ได้เสนอแนะไว้สามารถสรุปออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ปัญหาด้านการผลิต เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งได้ให้ข้อเสนอแนะ จากผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งที่ใช้พื้นที่เก่าปลูกมันฝรั่ง มักจะประสบปัญหาหลายด้านดังเช่น เรื่องโรคแมลงรบกวน ซึ่งได้แก่ โรคลำต้นเน่า โรคผลเน่า ไล่เดือนฝอย จะทำให้ผลผลิตที่ได้รับเกิดความเสียหาย บางรายถึงกับขาดทุนไม่ได้รับผลผลิต อีกทั้งในการป้องกันกำจัดจำเป็นต้องใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัด จึงทำให้เกษตรกรเกิดความเสียด้านอันตรายจากการฉีดพ่นอีกด้วย

2. ปัญหาด้านการสนับสนุนปัจจัยการผลิตต่างๆ ผลจากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่บริษัทจะสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านหัวพันธุ์เพียงอย่างเดียว

3. ปัญหาด้านอื่นๆ ด้านราคาประกันที่บริษัทกำหนดให้ค่อนข้างต่ำ เนื่องจากต้นทุนการผลิตมันฝรั่งสูง โดยเฉพาะเมื่อรวมค่าสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชแล้ว

- ด้านคุณภาพผลผลิต เสนอให้มีการตรวจสอบคุณภาพ
- ด้านตะกร้าบรรจุผลผลิตมีขนาดใหญ่ แต่บรรจุผลผลิตได้ไม่มากเท่าที่ควร ทำให้

เกิดการขนส่งลำบาก เพราะเกษตรกรจะขนผลผลิตมาส่งจากรับซื้อโดยรถอีแต๋น

- ด้านการตรวจเยี่ยมในแปลงของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายไร่ของบริษัทที่เข้าไปดูแลไม่ทั่วถึง
- ปัญหาการรับเงินที่จำหน่ายผลผลิตไม่ตรง

ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทที่ทำการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง โดยแบ่งผลการวิเคราะห์

ข้อมูลด้านการบริหารงานในหัวข้อวิธีการดำเนินการ

ผลการศึกษาสัมภาษณ์ตัวแทนบริษัทจำนวน 4 บริษัท คือบริษัทสยามสเน็ค จำกัด บริษัทฟู๊ด โพรเซสซิง บริษัทแม่สอดอาหารกระป๋อง และบริษัทเปปซี่โคฟู๊ดส์ประเทศไทย สรุปได้ดังนี้

ระยะเวลาการดำเนินการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ส่วนใหญ่จะมีระยะเวลาดำเนินการนาน 3 ปี ที่ตั้งของสำนักงานส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของบริษัทอยู่ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีวิธีการส่งเสริมโดยตรง การขยายพื้นที่ปลูกมันฝรั่งของบริษัทจะดำเนินการขยายทุกรุ่น แต่ละบริษัทจะมีเจ้าหน้าที่ส่งเสริมประจำของบริษัทออกมามีการส่งเสริม บริษัทจะมีวิธีการคัดเลือกเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ โดยการใช้หลักเกณฑ์เกี่ยวกับพื้นที่ ความขยัน ความรับผิดชอบและความพร้อมของเกษตรกร เกณฑ์ในการเลือกพื้นที่ปลูกมันฝรั่ง ส่วนใหญ่จะเลือกพื้นที่ที่อยู่ในเขตส่งเสริม บริษัทมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ส่งเสริม เพราะเจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทจะคอยให้คำแนะนำในการปลูกมันฝรั่งที่ถูกต้องให้กับเกษตรกร บริษัทให้ความสำคัญต่อสัญญาการปลูกมันฝรั่งที่ทำกับเกษตรกรมาก เพราะจะป้องกันการขโมยผลผลิตขายให้กับพ่อค้ารายอื่นได้ เป้าหมายผลผลิตที่ได้หลังจากทำสัญญาแล้วจะมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่บรรลุเป้าหมาย เพราะสัญญาที่ทำไม่ได้เกี่ยวกับการเพิ่มของผลผลิต

ข้อมูลด้านวิธีการส่งเสริมปลูกมันฝรั่งของบริษัท

บริษัทจะใช้วิธีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบส่งเสริมโดยตรง จะให้ประสิทธิภาพมาก บริษัทจะสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลง และหัวพันธุ์มันฝรั่ง เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรของบริษัทมีความสำคัญ และจำเป็นต่อการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง เนื่องจากจะต้องคอยให้คำแนะนำส่งเสริมอย่างถูกต้องให้กับเกษตรกรผู้เป็นสมาชิก บริษัทมีความเห็นตรงกันว่า เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทจะเป็นตัวเชื่อมระหว่างเกษตรกรกับเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้จะเป็นการสร้างความร่วมมือและความเข้าใจที่ดีต่อกัน ในสถานการณ์ปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเห็นว่าการส่งเสริมของบริษัทดี และทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันมาก กฎเกณฑ์ในการรับสมาชิกผู้ปลูก

มันฝรั่งของบริษัทส่วนใหญ่จะเห็นว่าดี กฎระเบียบต่างๆในการส่งเสริมของบริษัทมีเห็นตรงกันว่า ความซื่อสัตย์ของเกษตรกร และความเชื่อมั่นของเกษตรกรที่มีต่อบริษัทมีความสำคัญมากที่สุด ด้าน การสนับสนุนปัจจัยการผลิต มีประเด็นที่จะทำให้บริษัทไม่ได้รับเงินค่าปัจจัยการผลิตคืน จะมีกรณี เดียวคือผลผลิตเสียหาย บริษัทมีมาตรการในการที่จะทำให้ได้ค่าปัจจัยการผลิตคืนบริษัท โดยการ ตรวจสอบว่าผลผลิตเสียหายจริงหรือไม่ เกษตรกรติดหนี้บริษัทหรือไม่ ให้เกษตรกรที่ติดหนี้ปลู กมันฝรั่งในรุ่นต่อไป บางบริษัทมีการยกหนี้ให้กับเกษตรกร บริษัทเห็นว่าพื้นที่ในเขตอำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีความเหมาะสมที่จะปลูกมันฝรั่งต่อไป เนื่องจากมีพื้นที่กว้าง และสามารถขยายพื้นที่ ได้อีกมาก สำหรับในเรื่องโรคและแมลงจะเป็นอุปสรรคและปัญหาในการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง ของบริษัทเป็นอย่างมาก แต่จะมีบางบริษัทที่มีการแย่งพื้นที่การปลูกมันฝรั่งในบางรุ่น ประเด็นที่ เป็นปัญหาต่อการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งของบริษัทมากที่สุด คือ ไล่เดือนฝอยเข้าทำลายหัวมันฝรั่ง ทำให้เกษตรกรมีผลผลิตน้อยลง เพราะหัวมันฝรั่งที่เป็นปุ้มปมทางบริษัทจะไม่รับซื้อ ต้องคัดออกทิ้ง นอกจากนี้ยังมีปัญหาในด้านการประกันราคาผลผลิตของแต่ละบริษัทไม่เท่ากัน ปัญหาในการลัก ขโมยผลผลิตไปขายให้กับพ่อค้ารายอื่น การพัฒนาการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งเพื่อให้เกษตรกร ได้ รับผลตอบแทนหรือค้ำหนุนมากที่สุด โดยการส่งเจ้าหน้าที่ส่งเสริมออกไปคอยให้คำแนะนำปรึกษา เกี่ยวกับโรคและแมลงให้ดี

ข้อมูลด้านการบริหารงานด้านการแปรรูปและการตลาด

ประเด็นที่ส่งผลกระทบต่อการแปรรูปมันฝรั่งที่ส่งป้อนโรงงานอุตสาหกรรมของบริษัทจะเกี่ยวกับ ปริมาณวัตถุดิบ คุณภาพวัตถุดิบ มันฝรั่งที่ผลิตได้ บริษัทจะนำไปใช้ประโยชน์ด้านการทำมันฝรั่ง แฉ่แข็ง ทำมันแผ่นทอด ทำแป้งมันฝรั่ง และเก็บไว้ห้องเย็นเพื่อเตรียมส่งออก ปริมาณของมันฝรั่งที่ เข้าแปรรูปต่อวันมากที่สุด 80 ตันต่อวัน เกษตรกรจะเป็นตัวแปรในขบวนการแปรรูปของบริษัทได้ เพราะผลผลิตเมื่อมีปัญหาห่วยอมส่งผลถึงโควตาการผลิตที่โรงงานด้วย บริษัทจะให้ความสำคัญต่อ ผลผลิตที่ป้อนเข้าโรงงานอุตสาหกรรมมาก ราคาประกันมันฝรั่งที่ประกันให้กับเกษตรกรในปี 2540 เป็นราคาที่เหมาะสมอยู่แล้ว เพราะเกษตรกรสามารถอยู่ได้ในแง่ของตลาดมันฝรั่ง ส่วนใหญ่บริษัท มีการส่งขายทั้งภายในและต่างประเทศ และบางบริษัทจะส่งผลผลิตขายเฉพาะภายในประเทศ ผลิตภัณฑ์ที่ขายมากที่สุดภายในประเทศคือ มันแผ่นทอดบรรจุขาย ตลาดของมันฝรั่งมีการแข่งขัน ในตลาด การจำหน่ายของแต่ละบริษัทเป็นตัวแปรที่ทำให้ยอดขาย หรือความเจริญของบริษัทด้อยลง ตลาดมันฝรั่งในประเทศไทยเป็นแบบ จำหน่ายได้ดีเฉพาะช่วงฤดูกาลต่างๆ กลุ่มลูกค้าภายใน ประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแบบทั้งเด็กและผู้ใหญ่ การส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งกับตลาดของมันฝรั่ง มีความสัมพันธ์กัน เพราะต้องมีผลผลิตป้อน โรงงานอยู่เสมอ และรักษาตลาดตลอดปี

ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะและความต้องการ ข้อมูลด้านปัญหา อุปสรรค

1. ด้านการดำเนินการ พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมไม่ได้อยู่ในพื้นที่ตัวแทนที่ส่งเสริมยังเข้าถึงเกษตรกรไม่ดีพอ สถานที่รับซื้อผลผลิตยังไม่ดีพอ ไม่มีเครื่องคัดหัวมันในพื้นที่ และการติดต่อสื่อสารยังไม่ดีพอ
2. ด้านวิธีการส่งเสริมการเกษตร พบว่าเกษตรกรบางรายไม่เข้าใจวิธีปลูกที่ถูกต้อง การป้องกันโรคแมลงไม่ดีพอ ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำ พื้นที่ปลูกบางแห่งทุรกันดาร มีโรคแมลงระบาด
3. ด้านการแปรรูปและการตลาด พบว่าเกษตรกรยังคัดคุณภาพผลผลิตไม่ดีพอ การขนส่งผลผลิตไม่ทันทำให้เน่าเสียหาย การขนส่งผลผลิตบางครั้งบรรทุกเกินอัตรา การแข่งขันการขายในห้องตลาดของบริษัทต่างๆ ผลผลิตลดต่ำในบางช่วงจะไม่พอส่งป้อนโรงงาน

ข้อเสนอแนะและความต้องการ

ข้อเสนอแนะและความต้องการของเกษตรกรในการส่งเสริมการเกษตร

1. เจ้าหน้าที่บริษัท ควรจะมีการให้คำแนะนำความรู้วิชาการที่ถูกต้องอย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึงแก่เกษตรกรทุกคน
2. บริษัทควรมีการสนับสนุนปัจจัยการผลิตที่จำเป็น ได้แก่ ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูมันฝรั่ง ในราคาถูก
3. บริษัทควรมีการปรับราคาขึ้นต่ำให้สอดคล้องกับสภาวะตลาดให้เหมาะสม
4. บริษัทควรเน้นให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัท ได้ออกตรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอ
5. บริษัทควรมีการเปลี่ยนภาชนะบรรจุจากตะกร้าเป็นกระสอบจะสะดวกและสามารถบรรจุผลผลิตได้มากกว่า
6. เจ้าหน้าที่ฝ่ายไร่ หรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริม ควรจะมีการตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ และทั่วถึง
7. บริษัทควรมีมาตรการในการกำหนดการจ่ายเงินที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะและความต้องการให้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมของบริษัทปฏิบัติ

1. เจ้าหน้าที่ส่งเสริมต้องไปตรวจให้บ่อยที่สุด เน้นหนักในการเข้าถึงเกษตรกร ต้องขยายพื้นที่และโกดังให้เพียงพอ ต้องมีเครื่องคัดหัวมันฝรั่งก่อนส่งโรงงาน และต้องแก้ไขการติดต่อให้ดีขึ้น
2. ต้องแนะนำให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น มีการแนะนำให้เข้าใจวิธีการที่ถูกต้อง ชี้แจงปัญหาและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกษตรกรควรมหาพื้นที่ปลูกที่เข้าถึงได้สะดวก ต้องย้ายแปลงปลูกไปในพื้นที่ที่ปลอดโรคแมลง

3. ต้องให้คำแนะนำการคัดเกรดและคุณภาพให้ดีขึ้น มีการวางแผน และการขนส่งให้ดีขึ้น กำหนดน้ำหนักไม่ให้เกินอัตรา เพราะหัวมันจะซ้ำ ต้องมีการรักษาคุณภาพของสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค ต้องมีการวางแผนการผลิตให้เพียงพอที่จะป้อนโรงงานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะและความต้องการในการวิจัย

1. สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก ร่วมกับบริษัทต่างๆ ควรจัดให้มีการวิเคราะห์พื้นที่การปลูกมันฝรั่งและวางแผนการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่ง เพื่อให้ได้คุณภาพ ปลอดภัยจากโรคและแมลงรบกวน (ไส้เดือนฝอย)

2. สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก และสำนักงานเกษตรอำเภอพบพระ ควรร่วมมือการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกมันฝรั่งขึ้นในท้องถิ่น เพื่อจะได้มีอำนาจต่อรองราคาประกันของบริษัท ในกรณีที่ราคามันฝรั่งในท้องตลาดมีราคาสูงกว่าราคาประกัน

3. สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก และสำนักงานเกษตรอำเภอพบพระ ควรจัดให้มีการอบรมความรู้ด้านการเกษตร เทคนิคการปลูกมันฝรั่งในแต่ละฤดูกาล โดยการจัดทัศนศึกษาดูงานในไร่นาของเกษตรกรที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อเป็นตัวอย่าง และจัดทำแปลงสาธิตการปลูกมันฝรั่งขึ้นในหมู่บ้าน เพื่อนำผลไปถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรแปลงใกล้เคียงนำไปปฏิบัติต่อไป

4. สำนักงานเกษตรจังหวัดตาก ร่วมกับบริษัทฯ ต่างๆ ที่เข้ามาส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญาผูกพัน ควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับข้อมูลในพันธสัญญาที่บริษัทจัดทำขึ้นกับเกษตรกร

4. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยให้ขยายผลการศึกษาในหลายจังหวัดที่มีการส่งเสริมการปลูกมันฝรั่งแบบมีสัญญา เพื่อจะได้ทราบข้อมูลหลากหลาย และนำมาเปรียบเทียบว่ามีความแตกต่างกันหรือไม่ และสามารถประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายพัฒนาส่งเสริมการเกษตรแบบมีสัญญาสำหรับฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

2. ควรมีการศึกษาถึงการเกษตรแบบมีสัญญาผูกพันกับพืชชนิดอื่นๆ ที่มีแนวโน้มทางการตลาดที่สดใสอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลอันอาจเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมแก่เกษตรกรอย่างแท้จริง